

RAČUNOVODSTVO III

TROŠKOVI I UČINCI KOD
PROIZVODNOG PRIVREDNOG DRUŠTVA

TROŠKOVI I UČINCI KOD PROIZVODNOG PRIVREDNOG DRUŠTVA

- Troškovi se uvijek izražavaju novčano (vrijednosno) i obračunavaju se množenjem utroška i nabavne cijene, odnosno:

$$T = U \cdot cn,$$

gdje je U – utrošak, a cn – nabavna cijena.

TROŠKOVI I UČINCI KOD PROIZVODNOG PRIVREDNOG DRUŠTVA

Pravilan obračun troškova koji su utrošeni u proizvodnom procesu zbog stvaranja određenih korisnih učinaka podrazumijeva poznavanje sljedećih bitnih stavki u vezi troška:

- vrijeme kada je nastao
- mjesto gdje je nastao i
- količinsku određenost utroška.

TROŠKOVI I UČINCI KOD PROIZVODNOG PRIVREDNOG DRUŠTVA

- Trošak nastaje onog trenutka kada započne trošenje elemenata procesa proizvodnje.
- Mjesto troška je najuži organizacioni dio u kome nastaje trošak i koji je posebno važna karika u cijelom procesu obračuna troškova i učinaka.
- Količinska određenost utroška je posebno značajna s aspekta obračuna troškova i učinaka, budući da je utrošak jedna od komponenti u obračunu troška.

TROŠKOVI I UČINCI KOD PROIZVODNOG PRIVREDNOG DRUŠTVA

- Količinska određenost utroška može biti izražena naturalno, odnosno u fizičkim jedinicama mjere ili se mora koristiti određeni računski postupak.
- Tako npr. ako je u pitanju određenje utroška materijala, on se može naturalno (fizički) utvrditi preko naturalnih jedinica mjere (kg, kom., m i sl.).
- Računski postupak se primjenjuje kod npr. trošenja sredstava za rad.

TROŠKOVI I UČINCI KOD PROIZVODNOG PRIVREDNOG DRUŠTVA

- Trošenje faktora procesa rada nastaje kao posljedica stvaranja korisnih učinaka.
- Učinak uopšteno nije ništa drugo nego rezultat rada privrednog društva kao cjeline ili njegovih djelatnosti, odnosno pojedinih organizacionih djelova (mjesta troška).
- Ukoliko posmatramo proizvodno privredno društvo, onda se učinak javlja u vidu gotovog proizvoda, usluge i nedovršene proizvodnje.

TROŠKOVI I UČINCI KOD PROIZVODNOG PRIVREDNOG DRUŠTVA

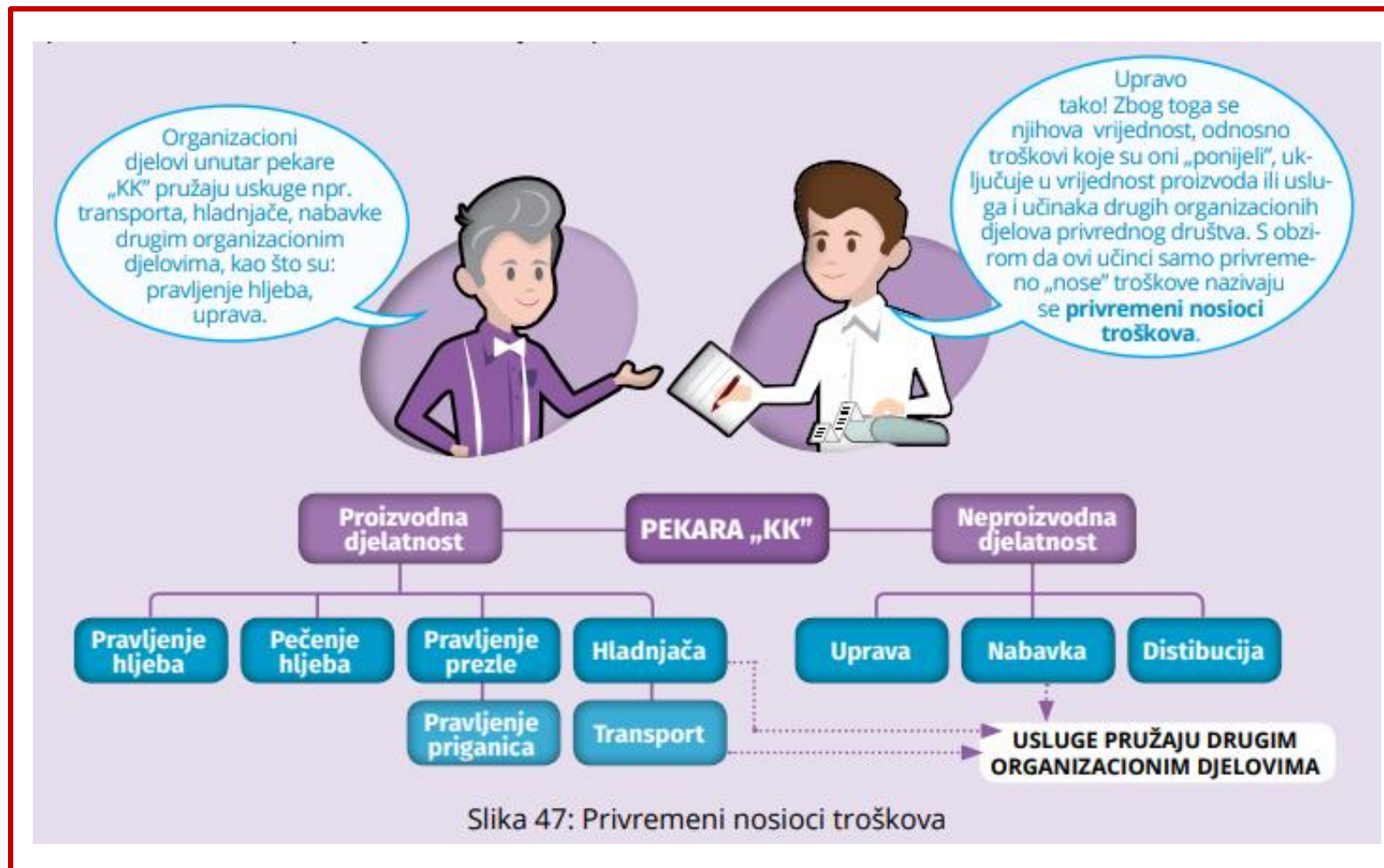
Učinak pojedinih organizacionih djelova

- Usluga koju jedan organizacioni dio pruža drugom organizacionom dijelu ili proizvodu

Učinak privrednog društva

- Proizvod ili usluga koji nastaje kao rezultat rada svih organizacionih djelova unutar privrednog društva

TROŠKOVI I UČINCI KOD PROIZVODNOG PRIVREDNOG DRUŠTVA

KLASIFIKOVANJE TROŠKOVA U OKVIRU UPRAVLJAČKOG RAČUNOVODSTVA

Funkcija, vezanost za pojedine nosioce troškova
i reagovanje troškova na promjenu obima
proizvodnje

KLASIFIKOVANJE TROŠKOVA U OKVIRU UPRAVLJAČKOG RAČUNOVODSTVA

Proizvodni troškovi

Troškovi koji nastaju u samom proizvodnom procesu te kao takvi uobičajeno obuhvataju:

- direktne troškove materijala
- direktne troškove rada – zarade zaposlenih u neposrednoj proizvodnji
- opšte troškove proizvodnje.

Neproizvodni troškovi

- Za razliku od proizvodnih, neproizvodni troškovi nastaju u tzv. neproizvodnim organizacionim djelovima privrednog društva.
- Neproizvodni organizacioni djelovi mogu biti nabavka, prodaja, administracija (računovodstvena služba, pravna služba), uprava i sl.

Prema kriterijumu vezanosti za pojedine nosioce troškova, svi troškovi se mogu klasifikovati na:

Direktni troškovi

- Troškovi koji se mogu bez ikakvog posrednika vezati za nosioca troška

Indirektni troškovi

- Troškovi koji su zajednički za određene nosioce troškova

KLASIFIKOVANJE TROŠKOVA U OKVIRU UPRAVLJAČKOG RAČUNOVODSTVA

Konto Kontić u svojoj pekari „KK“ proizvodi dva proizvoda: hljeb i kiflice. Za proizvodnju hljeba i kiflica Konto Kontić tačno zna koliko je potrebno da utroši materijala: brašna, ulja i kvasca. Pošto tačno ZNA koliko će vrijednosti troška materijala da izazove ili ponese hljeb i kifla, to se ovi troškovi nazivaju direktni (slika 49).

KLASIFIKOVANJE TROŠKOVA U OKVIRU UPRAVLJAČKOG RAČUNOVODSTVA

Slika 49: Direktni i indirektni troškovi

Na drugoj strani, Konto Kontić svakog mjeseca dobija račun za utrošenu električnu energiju i za zakup pekare (jer nije poslovni prostor u njegovom vlasništvu). Međutim, on NE ZNA koliko je troška električne energije i zakupa izazvao pojedini nosilac troška – hljeb i kifla. Knjigovođa mu je savjetovao da pronađe neki posredni put za dodjeljivanje troškova. Taj posredni put podrazumijeva utvrđivanje takozvanog ključa na osnovu kojeg će vršiti dodjeljivanje onog iznosa indirektnog troška koji su uzrokovali hljeb i kifla. Kako su ovi troškovi zajednički za hljeb i kiflu, oni se nazivaju opšti ili indirektni.

Prema reagovanju na promjenu obima proizvodnje, troškovi se dijele na:

Fiksne troškove

- Troškovi koji se ne mijenjaju s promjenom obima proizvodnje.

Varijabilne troškove

- Troškovi koji se mijenjaju s promjenom obima proizvodnje.

Zadaci/pitanja za utvrđivanje gradiva

1. Definiši pojam troška i pokaži na koji se način vrši njegov obračun.
2. Objasni količinsku i računsku određenost troška.
3. Objasni pojam učinka i pokaži na konkretnom primjeru.
4. Ustanovi razliku između učinaka pojedinih organizacionih djelova i učinaka privrednog društva. Navedenu razliku podrži argumentima.
5. Pokaži na primjeru učinke pojedinih organizacionih djelova privrednog društva.
6. Identifikuj i pojasni preko primjera klasifikaciju troškova prema kriterijumu funkcionalnosti.
7. Objasni na primjeru klasifikaciju troškova prema kriterijumu vezanosti za nosioca troškova.
8. Na konkretnom primjeru identifikuj troškove i njihovu promjenu u odnosu na promjenu obima proizvodnje.